

УДК 378.147.091.33-02722:796(045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-586-589

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

ШЕВЧЕНКО Ольга –
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичної культури
та медико-біологічних дисциплін
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9493-348X>
e-mail: gimnast.olga@gmail.com

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАСОБАМИ ЧЕРЛІДЕНГУ

Стаття присвячена проблемі підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Проведений аналіз джерел довів, що сучасна система освіти значно розширила функції вчителя, вимагаючи від нього мобільності, здатності адаптуватися до нових соціальних ситуацій і вимог, творчого підходу до виконання професійних завдань та володіння сучасними знаннями, навичками і компетенціями. З'ясовано, що майбутній вчитель повинен бути здатним до творчої організації освітнього процесу, здійснювати наукові дослідження педагогічного процесу, вільно володіти методологією педагогіки, опанувати новими технологіями та інформаційними системами узагальнювати передовий педагогічний і методичний досвід, критично оцінювати результати власної роботи, творчо працювати у напрямку професійного самовдосконалення. Доведено, що саме під час вивчення освітнього компоненту «Черліденг» може бути реалізовано завдання дослідження. Черліденг як сучасний вид фізичної активності та творчого самовираження набуває все більшої популярності серед студентської молоді. Його інтеграція в освітній процес закладів вищої освіти відкриває нові можливості для гармонійного розвитку особистості, формування командного духу та зміцнення фізичного здоров'я.

Обґрунтовано, що черліденг сприяє фізичному розвитку студентів, позитивно впливає на загальний стан здоров'я та підвищує працездатність студентів. Це командний вид діяльності, що вимагає взаємодії, довіри та відповідальності. Студенти навчаються ефективно комунікувати, підтримувати одне одного та працювати на спільний результат. У процесі підготовки виступів студенти часто беруть на себе ролі лідерів, координаторів чи організаторів, що сприяє розвитку управлінських і організаційних здібностей.

Визначено, що участь у творчій та спортивній діяльності допомагає здобувачам освіти знизити рівень стресу, покращує емоційний стан і, як наслідок, позитивно впливає на навчальну мотивацію.

Отже, підготовка майбутніх учителів фізичної культури спрямована на формування фахівця, який володіє системою психолого-педагогічних знань, усвідомлює їх значення для організації освітнього процесу, формує у вихованців любов і повагу до професії вчителя, викликає бажання займатись руховою активністю, фізичною культурою, спортом та хореографією. Важливу роль в цьому відіграють вміння та навички, які відповідають саме за ефективне суб'єкт-суб'єктне відношення у освітньому середовищі.

Ключові слова: професійна підготовка, здобувачі освіти, вчитель фізичної культури, черліденг.

SHEVCHENKO Olga –
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Physical Education and Medical and
Biological Disciplines
of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9493-348X>
e-mail: gimnast.olga@gmail.com

TRAINING OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS THROUGH CHEERLEADING

The article is devoted to the problem of training future physical education teachers. The conducted analysis of sources proved that the modern education system has significantly expanded the functions of the teacher, requiring him/her to be mobile, able to adapt to new social situations and requirements, creative approach to performing professional tasks and possession of modern knowledge, skills and competencies. It was found that the future teacher must be able to creatively organize the educational process, conduct scientific research on the pedagogical process, be fluent in pedagogical methodology, master new technologies and information systems, generalize advanced pedagogical and methodological experience, critically evaluate the results of his/her own work, and work creatively towards professional self-improvement. It is proven that it is during the study of the educational component "Cheerleading" that the research task can be implemented. Cheerleading as a modern form of physical activity and creative self-expression is gaining increasing popularity among student youth. Its integration into the educational process of higher education institutions opens up new opportunities for the harmonious development of the personality, the formation of team spirit and the strengthening of physical health.

It is substantiated that cheerleading promotes the physical development of students, has a positive effect on their general health and increases their performance. This is a team activity that requires interaction, trust and responsibility. Students learn to communicate effectively, support each other and work towards a common result. In the process of preparing performances, students often take on the roles of leaders, coordinators or organizers, which contributes to the development of managerial and organizational skills.

It has been determined that participation in creative and sports activities helps students reduce stress levels, improves emotional state and, as a result, has a positive effect on learning motivation.

Thus, the training of future physical education teachers is aimed at forming a specialist who possesses a system of psychological and pedagogical knowledge, realizes their importance for the organization of the educational process, forms in students love and respect for the teaching profession, arouses a desire to engage in physical activity, physical education, sports and choreography. An important role in this is played by skills and abilities that are responsible for the effective subject-subject relationship in the educational environment.

Key words: vocational training, education seekers, physical education teacher, cheerleading.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі розвитку українського

суспільства підвищуються вимоги до особистості вчителя, що зумовлено глобальними змінами в освіті

як у нашій державі, так і у світі, а також процесами європейської інтеграції України. Сьогоднішня освітня система суттєво розширює функціональні обов'язки педагога, вимагаючи від нього гнучкості, уміння швидко пристосовуватися до нових соціальних умов і викликів, творчого підходу до професійної діяльності, а також володіння актуальними знаннями, уміннями та компетентностями. Важливою складовою професійного розвитку вчителя є формування педагогічної майстерності, яку можна розглядати як показник зрілості й сформованості системи соціально та професійно значущих якостей, що ефективно реалізуються у педагогічній практиці. У педагогічній майстерності відображається не лише взаємозв'язок між суспільством, особистістю та професією, а й унікальність самого педагога.

Майбутній вчитель повинен бути здатним до творчої організації освітнього процесу, здійснювати наукові дослідження педагогічного процесу, вільно володіти методологією педагогіки, опанувати новими технологіями та інформаційними системами узагальнювати передовий педагогічний і методичний досвід, критично оцінювати результати власної роботи, творчо працювати у напрямку професійного самовдосконалення [3, с. 106].

Відповідно до Закону України «Про освіту», основною метою освіти є формування людини як особистості – найвищої суспільної цінності, забезпечення всебічного розвитку її талантів, здібностей, інтелектуального, творчого та фізичного потенціалу. Освіта спрямована на формування цінностей і компетентностей, необхідних для успішної самореалізації, виховання відповідальних громадян, здатних до свідомого суспільного вибору та діяльності на благо інших і держави. Водночас вона покликана сприяти збагаченню інтелектуального, економічного, культурного й творчого потенціалу українського народу, а також підвищенню рівня освіти населення задля забезпечення сталого розвитку України.

На нашу думку, ключову роль у впровадженні зазначених умов і забезпеченні якісних змін відіграє саме особистість учителя фізичної культури, оскільки він популяризує здоровий спосіб життя, формує в учнів потребу у фізичній активності, сприяє їх гармонійному всебічному розвитку та підвищує мотивацію до навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволив з'ясувати, що проблему підготовки учителя фізичної культури та формування його педагогічної майстерності розглядали О. Ажиппо, В. Арафьєва, Б. Ашмаріна, Н. Белікова, М. Віленський, Е. Вільчковський, І. Іваній, В. Іващенко, І. Ісаєва, Т. Круцевич, С. Мединський, В. Огульчанський, В. Папуча, Е. Приступа, С. Сисоєва, Л. Сущенко, О. Тимошенко, О. Язловецька, О. Шевченко, Б. Шиян, М. Якобсон. На нашу думку, готовність учителя фізичної культури вдало формується у процесі навчання саме спортивно-педагогічних дисциплін. Важливість їх впливу на підготовку учителя, знайшли своє відображення у працях Д. Бермудеса, Н. Войнаровської, О. Кібальника, Г. Клейна, В. Ключко, І. Кушнерчук, Ф. Мореля, Г. Ніколаї, С. Ное, І. Осіпової, О. Прокурова, Н. Соколова, І. Степанової, Л. Федько, А. Шматкової.

На сьогодні проблема формування педагогічної майстерності вчителя та розвитку його творчого потенціалу залишається актуальною і до кінця не

розв'язаною. Чимало науковців зазначають, що рівень креативності педагога значною мірою залежить від специфіки та напрямку його професійної діяльності [5, с. 423].

Необхідність та важливість дослідження змісту підготовки майбутніх учителів фізичної культури, зумовлюють наступні чинники:

1. Глобалізаційні процеси в освітній сфері зумовили усвідомлення спільності професійних проблем педагогів і відкрили доступ до широкого кола знань. Формування вільного ринку освітніх послуг у сфері додаткової професійної освіти, що охоплює недержавні організації, підприємства та заклади вищої освіти, створило конкурентне середовище. Водночас це посилює вимоги до якісної підготовки здобувачів освіти за умов відсутності чітко визначених національних стандартів якості;

2. Ситуація відображена в міжнародних документах у сфері освіти й культури, де проголошується єдність основних принципів освітньої діяльності, зокрема гуманізації, гуманітаризації, демократизації, толерантності та безперервності освіти.

3. Професійна й особистісна автономія, а також соціальна відповідальність за прийняті рішення є важливими передумовами розвитку різноманітних культурних, концептуальних і технологічних підходів до розв'язання освітніх проблем.

4. Відчувається нестача сучасних освітніх програм і методичного забезпечення, спрямованих на підготовку вчителів, а також на формування й розвиток їхньої педагогічної майстерності в умовах неперервної освіти [2].

На думку О. Безкопильного, компетентний учитель постійно відслідковує технологічні новації у своїй галузі, досконало володіє навчальним матеріалом, виявляє до нього глибокий інтерес, займається науковою діяльністю, упроваджує сучасні методи навчання та активно використовує інтернет-ресурси, комп'ютерні технології й програмне забезпечення в освітньому процесі [1].

У сучасних умовах заклади вищої освіти дедалі частіше втрачають свій вплив на освічену молодь, оскільки ринок праці потребує оперативного реагування на зміни, що відбуваються в суспільстві. На перший план виходять інституції, здатні у стислі терміни формувати необхідні компетентності для вирішення актуальних завдань і задоволення сучасних потреб. До таких інституцій належать провайдери неформальних освітніх послуг, зокрема платформи масових онлайн-курсів, неурядові організації та інші подібні структури.

Мета дослідження полягає у визначенні змісту підготовки майбутніх учителів фізичної культури у процесі навчання черліденгу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досліджуючи проблему підготовки студентів закладів вищої освіти, майбутніх учителів і викладачів, доцільно виокремити такі складові структури педагогічної майстерності педагога:

- дидактичні здібності – уміння доступно й зрозуміло подати навчальний матеріал, зацікавити студентів предметом та стимулювати їх до активного самостійного мислення;

- академічні здібності – ґрунтовні знання та високий рівень компетентності у відповідних галузях науки;

- перцептивна компетентність – це здатність викладача розуміти та правильно інтерпретувати емоційний стан людини за її мімікою, позою та жестами. Важливе значення також мають імпліцитні навички, що передбачають уміння опосередковано впливати на поведінку людини, змінюючи характер її діяльності. У процесі навчання ці вміння набувають особливої ваги. Викладач може визначати готовність студентів до навчальної діяльності, їхню зацікавленість і бажання брати активну участь у заняттях, а також психологічний стан, рівень розуміння та засвоєння матеріалу за невербальними ознаками – виразом обличчя, позою, жестами. Це дозволяє оцінити ступінь засвоєння знань і складність їх сприйняття. Отримані в результаті спостережень дані дають змогу викладачеві своєчасно коригувати освітній процес і взаємини, що формуються в його межах;

- мовні здібності – це вміння чітко, точно й виразно передавати думки та почуття за допомогою мовлення, а також міміки й пантоміміки. Вони є однією з ключових професійних компетентностей учителя. Це зумовлено тим, що основним засобом передавання знань в освітньому процесі виступає саме слово;

- організаторські здібності – це комплекс умінь і навичок, від сформованості яких значною мірою залежить рівень і результативність практичної діяльності вчителя. Вони охоплюють здатність організовувати власну роботу відповідно до визначених цілей, раціонально планувати та розподіляти час, здійснювати саморегуляцію й дотримуватися запланованого алгоритму діяльності. Такі вміння також передбачають контроль темпу навчального процесу, формулювання чітких вимог до учнів та забезпечення їх виконання, а також створення умов і ситуацій, що сприяють активному залученню учнів до навчальної діяльності;

- особливо важливим є вміння розподіляти увагу між кількома видами діяльності одночасно. Компетентний і досвідчений викладач має постійно контролювати зміст навчального матеріалу та спосіб його подання, відстежувати хід власного або студентського мислення, одночасно спостерігати за всіма здобувачами освіти, своєчасно реагувати на прояви втоми, неухважності чи нерозуміння, фіксувати випадки порушення дисципліни, а також контролювати власну поведінку (поставу, міміку, пантоміміку, ходу). Натомість менш досвідчені викладачі часто зосереджуються переважно на поясненні матеріалу, у результаті чого втрачають з поля зору студентів і не завжди помічають їхню реакцію та стан;

- комунікативні навички – це здатність викладача ефективно взаємодіяти зі студентами, знаходити індивідуально доцільні підходи до кожного з них, встановлювати педагогічно виправдані та конструктивні стосунки, а також дотримуватися норм педагогічного такту у процесі спілкування.

В. Серєда підкреслював, що педагогічна майстерність викладача не може зводитися лише до певного рівня професійних знань, умінь і навичок. Важливого значення набуває розвиток специфічних особистісних якостей і характеристик, зокрема мобільності, комунікабельності, емпатії, креативності, загальної та професійної компетентності, а також

педагогічної майстерності й володіння сучасними інноваційними технологіями [5, с. 22].

Як зазначає Т.В. Хома, особливість професійної діяльності майбутнього вчителя фізичної культури полягає в необхідності вміння застосовувати знання, уміння та навички, що забезпечують ефективну реалізацію основних професійно-педагогічних функцій: навчальної, виховної, організаційної, розвивальної та комунікативної [2].

На нашу думку важливе місце в системі підготовки майбутніх учителів фізичної культури займає блок професійних освітніх компонентів. Здійснюючи аналіз освітніх програм підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності А4.11 Середня освіта (Фізична культура) ми звернули увагу на цикл вибіркового освітніх компонентів. Визначено, що індивідуальна освітня траєкторія формується здобувачем вищої освіти з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду. Так, студенти третього року навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти мають змогу опанувати практичний освітній компонент – «черліденг». Такий вибір створює умови для поглиблення професійних знань в межах обраної спеціальності та здобути додаткові спеціальні компетентності, реалізувати свою індивідуальну освітню траєкторію.

Черліденг як сучасний вид фізичної активності та форма творчого самовираження дедалі більше набуває популярності серед студентської молоді. Його впровадження в освітній процес закладів вищої освіти створює нові можливості для гармонійного розвитку особистості, формування командної взаємодії та зміцнення фізичного здоров'я.

Як складова освітнього процесу черліденг поєднує елементи гімнастики, акробатики, танцю та сценічного мистецтва. Він передбачає виконання синхронізованих рухів, підтримок, побудову пірамід і танцювальних композицій під музичний супровід. Важливе значення при цьому має не лише технічна підготовка, а й артистизм, емоційна виразність та вміння працювати в команді.

В процесі дослідження нами з'ясовано, що у контексті освітнього процесу черліденг виконує кілька важливих функцій:

1. Фізичний розвиток студентів: систематичні тренування сприяють формуванню сили, витривалості, гнучкості та координації рухів. Це, у свою чергу, позитивно впливає на загальний стан здоров'я та підвищує працездатність здобувачів освіти.

2. Формування соціальних навичок: черліденг є командною формою діяльності, яка передбачає постійну взаємодію, взаємодовіру та відповідальність. У процесі занять студенти опановують уміння ефективно комунікувати, взаємно підтримувати одне одного та працювати задля досягнення спільного результату.

3. Розвиток лідерських якостей: під час підготовки виступів студенти нерідко виконують роль лідерів, координаторів або організаторів, що сприяє формуванню та вдосконаленню їхніх управлінських і організаційних здібностей.

4. Підвищення мотивації до навчання: залучення до творчої та спортивної діяльності сприяє зниженню рівня стресу, покращенню емоційного стану студентів і, як наслідок, позитивно впливає на їхню навчальну мотивацію.

Проведене дослідження довело, що черліденг має значний виховний потенціал. Він сприяв формуванню у студентів дисциплінованості, відповідальності та наполегливості. Регулярні тренування та виступи привчали їх до самодисципліни, планування часу та досягнення поставлених цілей.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури спрямована на формування фахівця, який володіє системою психолого-педагогічних знань та усвідомлює їх значення для організації освітнього процесу. Такий педагог здатний виховувати в учнів любов і повагу до професії вчителя, формувати в них інтерес до рухової активності, фізичної культури, спорту та хореографії.

Важливу роль у цьому відіграють уміння й навички, що забезпечують ефективну реалізацію суб'єкт-суб'єктної взаємодії в освітньому середовищі. Черліденг виступає дієвим засобом всебічного розвитку студентів у системі вищої освіти. Його впровадження сприяє не лише фізичному вдосконаленню молоді, а й формуванню соціальних та особистісних якостей.

У сучасних умовах черліденг може стати важливою складовою освітнього процесу, орієнтованого на підготовку активних, фізично здорових і соціально відповідальних громадян.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Безкопильний О. О. Система підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі: дис. ... док. пед. наук: 13.00.04. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ. 2020. 595 с.
2. Основи педагогічної майстерності. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр»: навчальний посібник. укладач Хома Т. В. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2021. 112 с.
3. Радул В. В., Кравцов В. О., Михайліченко І. М. Основи професійного становлення особистості сучасного вчителя. Навчальний посібник. Кіровоград: Імекс – ЛТД, 2007. 252 с.
4. Середя І. В. Педагогічні технології як засіб розвитку професійної майстерності майбутнього викладача. *Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського*. Серія: Педагогічні науки. 2010. Вип. 1.31. С. 22.
5. Шевченко О.В. Формування педагогічної творчості у майбутніх учителів фізичної культури засобами спортивних свят і видовищ. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2025. Випуск 221. С. 421–425.

REFERENCES

1. Bezcopylnyi, O. O. (2020). Systema pidhotovky maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do zdoroviazberzhuvalnoi diialnosti v osnovnii shkoli [System of training future physical education teachers for health-preserving activities in primary school: dissertation] ... doc. ped. sciences: 13.00.04. M. P. Dragomanov National Pedagogical University, Kyiv. 595 s. [in Ukrainian]
2. Khoma, T. V. (2021). Osnovy pedahohichnoi maisternosti. Oporni konspekty leksii dlia studentiv dennoi ta zaochnoi form navchannia spetsialnosti 014 «Serednia osvita (fizychna kultura)», osvittii stupin «bakalavr»: navchalnyi posibnyk [Basics of pedagogical skills. Reference notes of lectures for full-time and part-time students of specialty 014 "Secondary education (physical culture)", educational degree "bachelor": study guide]. Uzhhorod: Polihraftsentr «Lira». 112 s. [in Ukrainian]
3. Radul, V. V. & Kravtsov, V. O. & Mykhailichenko, I. M. (2007). Osnovy profesiinoho stanovlennia osobystosti suchasnoho vchytelia. Navchalnyi posibnyk [Basics of the professional development of the personality of a modern teacher. Tutorial]. Kirovohrad: Imeks – LTD. 252 s. [in Ukrainian]
4. Sereda, I. V. (2010). Pedahohichni tekhnolohii yak zasib rozvytku profesiinoi maisternosti maibutnoho vykladacha [Pedagogical technologies as a means of developing professional skills of a future teacher]. Scientific Bulletin of Mykolaiv State University named after V. O. Sukhomlynsky. Series: Pedagogical Sciences. Vyp. 1.31. S. 22. [in Ukrainian]
5. Shevchenko, O.V. (2025). Formuvannia pedahohichnoi tvorchosti u maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury zasobamy sportyvnykh sviat i vydovyshech [Formation of pedagogical creativity in future physical education teachers by means of sports festivals and spectacles]. Scientific notes. Series: Pedagogical sciences. Kropyvnytskyi: Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University. Issue 221. S. 421–425. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ШЕВЧЕНКО Ольга – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної культури та медико-біологічних дисциплін Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх фахівців галузі фізичного виховання і спорту.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SHEVCHENKO Olga – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Physical Education and Medical and Biological Disciplines of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: professional training of future specialists in the field of physical education and sports.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 29.03.2026 р.

УДК 378.147:330.101.3:339

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-589-595

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

КОСТЕЛЬ Володимир –

аспірант кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету

імені Олександра Довженка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-8966-1022>

e-mail: vkosmos312@ukr.net